

Előfizetési árak:

Helyben, vagy postán küldve:
 Egy évre 10 frt — kr.
 Félévre 5 frt — kr.
 Negyedévre 2 frt 50 kr.
 Egy óra 1 frt — kr.
 Egyes szám 4 kr.

A lap szellemi részét illető minden közlemény a szerkesztőségbe (nagy-uj-utca, 1702. sz.) bérmentve küldendő.

Előfizethető helyben:

Telegdi K. Lajos könyvkereskedésében. Szinay Gyula kiadó lakásán (kis-csapó-utca 383. sz.) és a szerkesztőségben.

DEBRECZEN

A debreczeni és vidéki függetlenségi párt közlönye.

Megjelen naponként, péntek és vasárnap kivételével.

Hirdetési díj:

Négy hasábos petit sorért 5 kr.
 Nagyobb terjedelmű s többszöri hirdetések alku szerint jutányos áron vétetnek fel. Bélyegdíj minden külön beiktatásért 30 kr.
 Hirdetést vagy reklámot magában foglaló újdonság sora 50 kr., Nyilttéri közlemények minden petit sora 50 kr.

Hirdetések fölvetetnek Szinay Gyulanál és a szerkesztőségben. Kéziratok vissza nem adanak.

Erdély az önkormányzat mellett.

Debreczen, április 29.

Mig a királyhágóninnyi Magyarországon részint a török, részint az osztrák járom alatt nyögött, addig Erdély volt a magyarság fellegvára. Nemzeti fejedelmek uralma alatt nagy politikai jelentőségre tett szert e kis ország, mert a szabadság eszméit, az alkotmányosság iránti érzéket nem ölték ki lakóiból.

Erdély bérczei közt — míg az anyaországban idegen parancsolt — magyar szó zengett, magyar szabadság virult. Erdély bérczei közül törtek elő a Bocskayak, Betlehemek, Rákócziak, hogy a magyar szabadságért, a magyar alkotmányért, Magyarország önkormányzati jogaiért csatára keljenek. Jöttek, mint haragó hegyi folyam, termékenyítő hullámaikon hordozva a szabadság barkáját!

Az anyaország lakói nem egyszer vetették Erdélybe reményeik horgonyát. 1849-ben sem kövekezett volna be oly könnyen a katasztrófa, ha Görgey Világos helyett Erdély felé vezető csapatait, mert Erdélyben, melyet a természet erős várnak alkotott, — Háromszék megye példáját követve — még sokáig lehetett volna lobogtatni a szabadság zászlaját s nemzeti ügyünk kedvezőbb fordulatot vehetett volna.

Most is, a közigazgatás államosításának kérdésében, mely alkotmányunk egyik legsarkalatosabb jogát, az önkormányzatot és a választási szabadságot van hivatva romba dönteni, Erdélyre te-

kintünk reménykedő szemekkel, — mert — fájdalom — az anyaország nem fejtett ki eddig oly erélyes akciózt e törvényjavaslattal szemben, mint a minőt kellett volna, hogy a kormányt meghátrálásra bírja, sőt egyes törvényhatóságok éppen a kormány javaslata mellett nyilatkoztak, — míg Erdély hatalmasan föl emelte szavát a kormány szándékolt merénylete ellen, nemcsak a törvényhatóságok közgyűlésein, de népgyűléseken is tiltakozik ellene.

A kolozsvári népgyűlés, mely vasárnap tartatott, pártkülönbség nélkül egyesítette Erdélyben az önkormányzat híveit, kik egy szívvel, egy lelkesedéssel hozták meg azon határozati javaslatot, hogy az önkormányzat fentartása érdekében feliratot intézzenek az országgyűléshez.

Az államosítás barátainak legfőbb érvük az, hogy a nemzeti törékvések elodázhatatlanul szükségessé teszik a közigazgatás államosításának behozatalát. Hogy mennyire nincs igazuk, legcsattanósabb bizonyíték erre az erdélyiek magaviselete. Hiszen ha valahol, úgy Erdélyben vannak nemzeti törékvések, az erdélyiek még sem akarják e csalfa érvnek fölázdozni az önkormányzatot, mert nagyon jól tudják, hogy a nemzeti törékvéseket a közigazgatás államosításával orvosolni nem lehet, sőt éppen az önkormányzat az, mely folytonosan éber figyelemmel kísérheti s megfékezheti az ilyen törékvéseket.

Ott, a hol nemzeti törékvések vannak, vagy a főispán, vagy a püspök,

vagy mindakettő erélytelen, — mert erélyes főispán és erélyes püspök vezetése alatt nem képzelhető az, hogy az a szegény falusi jegyző, pápa vagy tanító a magyar állam-eszme ellen izgatni merjen, — a főispán urak pedig kortes-szemponból gyakran elnézték az ilyen izgatásokat, el fogják nézni akkor is, ha a közigazgatás államosítva lesz. Nem annyira az intézményekben, mint inkább az emberekben van mi nálunk a hiba, — az embereket pedig az a gyalázatos kortespolitika rontotta el, melyet az egymást felváltó kormányok követtek.

A kolozsvári népgyűlés fényes bizonyossága annak is, hogy mennyire csalódtak azok, a kik az Ugron-féle szakadásból a függetlenségi párt szétbomlását jósolták kárörvendőleg. Ime, a kolozsvári népgyűlés élén Ugron Gábor és Bartha Miklós állottak, ők gyakorolták a legszigorubb kritikát a közigazgatás államosításáról szóló törvényjavaslat felett, mely javaslat elleni harc ismét a régi egyesülésben, tehát ismét a régi erőben találja együtt az egész függetlenségi és 48-as pártot.

De nemcsak a függetlenségi és 48-as pártot, hanem az önkormányzat minden hívét egy táborba egyesíti e harc. Erdély példáját — eltekintve a hivatalos Magyarországtól s egyes félrevezetett törvényhatóságoktól — követni fogja a királyhágóninnyi ország rész is s hiába erőszakoskodik a kormány: javaslatára bukásnál egyéb nem várhat!

A DEBRECZEN TÁRCZÁJA.

ÁTUTAZÓBAN. *)

— Böszörményi emlékek. —

I.

Zeleméri pusztán buja vetés zöldel,
 Tavasz napugár enyeleg a földdel,
 Kikelet zsendültén fölpezdül az élet . . .
 Csak a esonka torony áll, mint egy kísértet.

Körülotte dombok büszkélkedve állnak,
 Fényes tanusági a vidék multjának,
 Mert a gazdag halmok pihenő sirhantok,
 Hős hajduk esontjai porladnak alattok.

S míg a fényes, nagy mult álmodik odalenn,
 Munkálkodik, szánt-vet fölött a jelen;
 S Zelemérnek egykor véres csata-síkját
 Rohanó vasutnak kigyói hasítják.

A vén esonka torony csak néz, de nem szédül
 A dübörgő vonat durva zörejétül;
 Mult és jelen fölött a táj öreg óre
 Merengve néz, csak néz — a messze jövőbe.

*) Térésükében késett.

Szerk.

II.

Vitéz hajduk esatáztak egykoron
 Tájad körül, öreg esonka torony,
 S kik ott alusznak földed mélyiben:
 Szabadságról álmodnak édesen.

Nem ágyu döng ma; — az is ott a sirba; —
 Tavasz dal fütyörész a pacsirta,
 S itt-ott a pásztor furulyája zendül,
 Nem gyilkos harcáról: — esókos szerelemről.

S az egykor oly vérengző harcziak
 Ott lenn egy cseppet sem haragszanak,
 Halmuk fölött ha Szent-György szép legénye
 Csók közt szoritja kedvesét szívére.

III.

Az öreg iskola rám mosolyg szeliden,
 Dobogó, hü szívvel hogy megközelitem,
 Hiszen övé voltam s még csak nem is oly rég,
 Mintha még mostan is apró diák volnék.

Könnýű játszi kedvvel, — együtt jár korommal —
 Befestem a falat fekete korommal;
 Majd megfenyít érte az idő, cserébe
 Kormos hajam lassan befesti — fehérre.

Faragom a padot, nevémet bevésve,
 Ott diszeleg most is kezem remeklése,
 Szombaton délután járja a «kifutó»
 Hlangos a vig zajtól «epres kert», «varjas-tó.»

Ma ép hétfő reggel fanyalodott kedvvel
 Megyek iskolába «szurkoló» léptekkel,
 Repeteció lesz, borzadozom, fázom,
 Mintha attól félnék, hogy beszekundázom.

IV.

Büszkén robob el a vonat
 Zelemér esonka tornya mellett.
 Alig látjuk . . . egy pillanat,
 S elszáll e kép, mint a lehellet.

Mit most a mult; maradj te most
 Emlékeiddel mult idő;
 Előre gép! száguldj, taposd,
 Gátolni mi utadba jó.

A multon mennyi fény rezeg,
 Az árnyék épen amyi rajt;
 Bár szép a hü emlékezet,
 De lelkünk mind előbbre hajt.

Kivándorlás. A Dunántul népet is elfogta az Amerika-láz. Különösen Veszprém és Zalamegyékben ölt nagy mérvet a kivándorlási hajlam. A Bakony és Balaton vidéke ma-holnap lakatlanná válik. Veszprém megye alispánjának megkeresésére a veszprémi püspök körlevelet intézett a lelkeszi karhoz, hogy a szöszékből figyelmeztessék a népet a kivándorlás veszélyeire, s hogy ne higgyenek a kivándorlásra csábító ügynökök szavának. A Bakonyvidék el van árasztva az ügynökök prospektusaival, melyekben Brazíliaba csábítják a népet. Egy ily prospektus szerint a bevándorlók minden vagyon nélkül érkehetnek meg Brazíliaba s egy évig mindent előlegeznek nekik, a mire szükségük van s hogy egy év alatt 1000—2000 dollárt is kereshetnek a kávéültvényeken. E valóban csábító ígéreteknek a nép nem tud ellentánni s egyre-másra szökdönszik át a határon.

BELFÖLD.

A pénzügyminiszter fölöslege.

Mintegy két hónappal ezelőtt jelentették a felhatalosok, hogy az 1890-ik pénzügyi év, melyre a költségvetés mintegy 400,000 forint deficitet prelmált, tényleg fölösleggel, még pedig 18—20 millió forinttel zárult. Ez az öröndetes hír nem csak hogy valóban bizonyul, hanem a tényleges eredmény az említett összeget jóval fölül is mulja, a zárszámadások szerint, 50—60 millió forinttal tehető. A zárszámadások ugyanis már elkészültek s meg e héten a miniszterelnök elé terjesztettek. Együttal megemlítjük azt is, hogy a pénzügyminiszter aranykészlete immár megközelíti az 50 milliót, a miből a valutarendezés közel jövőben leendő keresztülvitelére követhetnek. E pénzösségnek még egy másik üdvös következménye is lesz, az t. i. hogy a pénzügyminiszter bevalthatja mult évi október 2-án mondott expezejában tett ígérteit, mely szerint a hivatalnokok fizetését javítani fogják.

Válasz az oláh vádaskodásra. A függetlenség és 48-as párt 100 frtot küldött a magyar ifjuság által kiadandó válasz költségeire. A szervező bizottság gyűjtést szándékozik indítani.

A kassai királyi tábla épülete teljesen elkészült s Oberschall elnök már át is vette az épületet. Az ünnepies megnyitás, Te Deummal, május 4-én lesz, mely után a város a tábla személyzetének tiszteletére diszebedet ad. Mint már említettük, városunkban is tervbe van veve a kir. tábla megnyitása alkalmából egy nagyobb szabású bankett, melyre meghívottnak a debreczeni kir. táblai küldöttségben részvett tagok is.

Hol nem a név, nem hagyomány
Ad a harcoknak érdemet,
De küzdelem s tudás nyomán
A munka és a becsület.

Am névze szörnyü képetek,
Ti honfi-vért ontó tusák,
Maradjon meg belöletek
A kegyelet s a tanuság.

Merengve nézek szét a tájon
És Zelemérnek csonka tornyán . . .
Öreg torony, tisztos barátom,
No hát ne nézz rám oly mogorván.

(Hajdu-Böszörmény, 1891. ápril 27.)

Benedek János.

Miért nem nősülnek a fiatal emberek ?

A társadalom ellenségei között nem kis helyet foglalnak el azok, kik a családi élet ellen akár theóriában, akár a gyakorlatban küzdenek, sőt első sorban ezeket lehetne a társadalom ellenségeinek tekinteni.

A társadalom alapját a család képezi s azért, a ki a családi életet kicsinyli, megveti, ellene küzd, méltán megérdemli, hogy a társa-

A magántanári czim eltörlése.

A budapesti egyetemi tanács tegnapi ülésén az egyetemi docensség szabályozásával foglalkozva, kimondta, hogy a sok félreértésre okot adó »egyetemi magántanár« czimet eltörlés helyett az egyetemi előadó (zárójelben: docens) czimet adja a magánelőadások jogát gyakorló doktoroknak.

KÜLFÖLD.

Összeesküvés a czár ellen. Mihajlovics Mihály nagyhercegnek az orosz hadseregéből történt kizárása már Európaszerte ismeretes tény, valamint azt is tudja mindenki, hogy a Mihajlovics Mihály ezredei a jövőre nem fogják ezt a nevet viselni. Az eddigi hírek szerint a czár a kemény büntetést azért szabta unokatestvérére, mert morganatikus házasságot kötött, mert határozott ellenzése dacára elvette azt a lányt, a kit szeretett. A mint Pétervárnak rendszerint jól értesült köreiben beszélik, a czár haragjának sokkal komolyabb es súlyosabb beszámítás alá eső oka van. Az orosz fővárosban ugyanis legutóbb a czár ellen irányuló összeesküvésben Mihajlovics Mihály nagyhercegnek is része volt. Ez az igazi oka a czár engesztelhetetlen haragjának.

A száműzött Natália. Hunyady gróf, Sándor király nagybátyja, Belgrádba érkezett. Latogatásának hír szerint az a célja, hogy rávegye Sándor király anyját, hogy utazzék el önként Belgrádból.

Bolgár emigránsok Szerbiában.

Arra a hírre, hogy Bulgária megakarja kéri a szerb kormányt, hogy az országában tartózkodó bolgár emigránsokat Szerbia területéről kiutasítsa. Rizov s meg egynehány előkelő bulgáriai emigráns önkéntesen elhagyta Szerbiát.

Lemondott nagykövet. Laboulaye, Franciaország pétervári nagykövete, családi okokból, beadta lemondását. Laboulaye lemondása valószínűleg más változásokat is fog maga utáé vonni a diplomáciai karban.

A vasuti üzemszabályzat módosítása. — Tegnap kezdődtek meg Berlinben az Ausztria-Magyarországban és Németországban fennálló vasuti üzemszabályzat módosítására vonatkozó tárgyalások, megfelelőleg a nemzetközi szállítási jog rendelkezéseinek. A magyar kereskedelmi minisztert e tárgyalásokon Kilenyi miniszteri tanácsos képviseli.

Az utolsó Borgia nem rég halt meg Salzburgban. A pápák és hercegek családjának utolsó ivadéka földhözragadt szegény ember volt s mint fenyegető és iródeak kereste kenyeret.

dalom ellenségei gyanánt tekintse őket, sőt nem a társadalom, hanem a haza és az összes emberiség is.

Mert minél több olyan ember lesz a társadalomban, ki a családi életet kerüli, attól irtózik, annál tágabb útja lesz a kihágásoknak, annál jobban tert foglal az erkölcstelenség.

Franciaországban a mult században az udvar példája megmetelyezte a népet. Ezren és ezren nőttek fel a nélkül, hogy atyai, anyai szeretet tárgyai lettek volna.

Szaporodtak az angyalsínalók és keritönök intézetei.

A romlott társadalom minden aljasságot megbocsátott, eltürt.

Szaporodott a nőtlenség száma és a fiatalok test és vérré vált a gondolat, hogy a nősülés csak az illúziók kielégítésére való.

Már pedig ezt családalapítás nélkül is el lehet érni, mire való tehát azért apai gondokat venni az ember nyakába ?

S az ily gondolkozás módjának az lett a következménye, hogy lefelé és fölfelé a társadalom minden tagja megvesztegethetővé lett, mert a könnyelmű élet igen sok pénzt követelt.

A század végén lett aztán Franciaország egy nagy vértenger.

A „Csokonai-kör“ évi jelentése.

— Felolvastattott a »Csokonai-kör« ápril. 26-iki közgyűlésén. —

Tisztelt közgyűlés!

Midőn a volt Felolvasó-kör néhány lelkes tagja arra a meggyőződésre jutott, hogy Debreczen külső és belső előhaladása érdekében szükségessé vált egy oly testület alakítása, mely a társadalomnak minden arra való elemét egyesítve, városunk kulturális életének fejlesztésében és nagyvárosias emelkedésében tagjainak számánál és intellektualis súlyánál fogva hatatos tényezőként közreműködjek és megpendítette azon eszmét, hogy a különben bármily dicséretreméltó eredményekkel működő, de mégis egyoldalú tevékenységet kifejtő felolvasó kör Csokonai nevének aegise alatt újra és ujja alakuljon, a művelt magyar társadalom város sőt országiszerte felbredt közfigyelmé és buzgó támogatása csakhamar lehetővé tette a Csokonai körnek nem csak megalakulását, de azt is, hogy működésének már első csonka évében oly eredményeket mutathatott fel, a melyekre körünk megzmosodásának későbbi korszakában is büszkeséggel emlékezhet vissza.

Az, ismételjük országiszerte nyilvánuló kedvező fogadtatás, mely a Csokonai kör megalakulását mindjárt első nyilvános fellepése alkalmából üdvözölte, már egymagában meggyőzhet bennünket arról, mennyire szükséges magasabb nemzeti szempontokból a magyar intelligentiának jobbára szétszört csapatjait közös kulturális eszmék zászlója alatt közös munkára egyesíteni.

Körünk a kezdet nehézségei között szerény eszközökkel mindazt megtette a hozzá fűződő remények bevaltására, a mit működése első felelődjében csak megtehetett.

Munkálkodásunkat mindjárt egy nagy szabású ünnepélyvel kezdtük meg, melyet közreműködésével szerencsésített a magyar irodalom számos kitünősége.

A nyár folyamán szakosztályaink tényleges működése ugyan szünetelt, azonban a választmány ezen idő alatt töle telhetőleg megtett a kör képviselében minden szükséges lépést. Így küldöttei által résztvett a Kölesy Ferenc születési évének százados évfordulója alkalmából Szatmárvármegye és Szatmár város törvényhatósága által rendezett országos jelentőségű ünnepélyeken. Intézkedett továbbá a Csokonai körnek, mely mint a Felolvasó kör jogutóda, az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyletnek alapító tagja, az Emke hajdumegyei és debreczeni választmányában való képviseltetése iránt. — A nyári folyóamatnál a választmányunk előkészítette a teli működést, mely három nyilvános felolvasó ülésen a közönség növekedő

Több ország példáját nem szükséges idéznem, mert a többi országok csak Franciaország példáját majmolják ma is.

A mi ifjaink is irtóznak a házasságtól és azok nagy része, ha megnősül is, vajmicsak csak »politikából«, »speculatióból« házassodik és évről-évre nagyobbodik a nőtlenség száma.

Lássuk ennek egy néhány okát. Először : Ferde irányu, exagerált nevelésü extravagáns ifjuságot teremtenek, melyen kon dobja magát az élvezetek karjába már akkor is, midőn még az életet nem ismeri és annak valódi élvezetét nem képes méltányolni.

Sokan a felsőbb iskolákból, sőt van eset rá, már a gymnasiumból, mint tehetetlen aggok kerülnek ki, hogy megszánja őket, a ki látja.

Másodsor : A nőket az intelligenciájuk nagy világi hölgyekké képezi, de dolgozni, táradni nem tanítja.

Innen van, hogy intelligens leányaink nagy része olyan férjhez nem megyen, ki mellett dolgoztalanul meg nem élhet.

A gyermekben nem apóztatik az alárendeltség érzete és az engedelmisség. Innen van, hogy nőink uralkodni szeretnek. Lehet-e vagy nem, azt nem kérdik.

entése.

26-iki köz.

ány lelkes
hogy Deb-
erdekeben
itása, mely
emét egye-
fejlesztésé-
tagjainak
fogva hat-
s megpen-
ben bar-
el működő,
ifejítő fel-
alatt újra
társadalom
közfigyelme
etvé tette
alakulását,
első csonka
tatt fel, a
ak későbbi
zhet vissza,
nyilvánuló
ai kör meg-
fellepése al-
n meggyőz-
ükséges ma-
magyar inte-
tájait közös
közös mun-
között szte-
a hozzá
it működése
tett.

gy nagy sza-
melyet köz-
magyar iro-

nyaink tény-
azonban a
e telhetőleg
en szükséges
a Kölcsey
ázados ér-
ármegye és
rendezett
Intézkedett
mint a Fel-
lagyar Köz-
a, az Emke
sztmányában
A nyár
yunk elő-
három nyil-
ég növekedő

zükséges ide-
sak Francia-
házas életől
is, vajmi sok-
ióból háza-
ik a nőtlenség

okát.
agerált neve-
enek, mely vá-
karjába már
nem ismeri es
meltányolni.

sőt van eset
hetetlen aggok
et, a ki látja
intelligenciá-
dolgozni, fá-

leányaink nagy
ki mellett do-
tatik az alá-
esség. Innen van.
Lehet-e vagy!

részvételét érdemelte ki. A nyilvános felolvasásokkal kapcsolatban megünnepeltük Csokonai Vitéz Mihály születésének évforduló napját s tartottunk egy minden részében fényesen sikerültnek mondható társas-estélyt. A hasonló estélyek tartását rendszeresen beillesztettük programunkba, hogy azokon városunk különböző társadalmi osztályához tartozó összes művelt elemeit egymáshoz közelebb hozva, a magasabb társadalmi érdekekért folytatott munkálatokban szorosabban összetartsunk.

Az irodalmi szakosztály működésének részleteiről egyébként következőkben adhatunk számot:

A Csokonai-kör megalakulása után azonnal egy nagyszabású ünnepélyvel kezdette meg működését, a mely ünnepélyt nem kizárólag az irodalmi szakosztály rendezett ugyan, sőt ellenkezőleg a két szakosztály karöltve s egyenlő buzgalommal működött közre annak sikere biztosításában, mind a mellett amaz ünnepély kimagasló része, a színházi matinee az irodalmi szakosztály működésével és céljaival állt szoros kapcsolatban. — E matinéen ugyanis felolvasatott Komócsy József kitűnő költőnk Csokonai emlékéért dícsőitő magasan szárnyaló ódája. Felolvasatott továbbá gróf Teleki Sándornak, egyik legelső momoir-írónknek egy debreczeni visszaemlékezése s Vértesi Arnoldnak, a kör elnökének — kinek irodalmi érdemeit hirdetni nekünk nem lehet ugyan, de nem is szükséges — egy hatásos elbeszélés s végül felolvasa Ábrányi Emil, az ifjabb költői nemzedék e kimagasló alakja, egyik legzebb költeményét.

Négy ily név fűződik a Csokonai kör működésének megkezdéséhez. S a mily örvendetes ténynek kell ezt konstatálnunk, csak az adhatott némi aggodalomra okot, vajon ily kezdet után képesek leszünk-e, képes lesz-e a Csokonai kör irodalmi szakosztálya méltón folytatni a nagy munkát. Buzgalomunk és kitartásunkon nem mult; de hogy céljaink felé közeledtünk-e egy lépéssel, annak megítélését a közönségre kell bízunk.

A nyár folyamán az irodalmi szakosztály működése szünetelt, hogy az őszi idény, a tulajdonképeni működési időszak beálltával annál nagyobb buzgalommal fogjon hozzá szép feladatának megoldásához.

Első nagyobb műve a szakosztálynak az ügyrend megállapítása volt, melyben levannak fektetve azok az elvek s azok a részletes szabályok, a melyeket e szakosztálynak működésében követnie kell.

Harmadszor: A szegényebb osztály szintén nagy világi hölgyeket akarna leányiból nevelni. Pedig a szegény leány, ha dolgozni nem tud, ha nagyra lát, bizony nem hamar kap férjjet.

Negyedszer: A szertelen fényűzés, melyet a társadalom minden osztálya bálványoz, óriási összegeket emészt föl, különösen a nők részéről. Ez is elriaszt sok szegény ifjút.

Ötödször: Gyűlölik a gyermek-nevelést. A kicsik a cseledek karjain nőnek fel, már is tudnak annyi rosszat, hogy szüleiket folyton keserítsék.

A gyermekeket hozzászoktatják a könynyelműséghez, de nem a nyomorhoz, mely pedig annak természetes gyermeke.

Hatodszor: A nép fiai a katonáskodás után készen megromolva (»strupirt«) mennek haza.

Hetedszer: A nymbus mindenről lehullt. Az eszményiség mindenhonnan eltűnt, vastag anyagiasság bilincseiben raboskodunk.

A nő előttünk nem eszmény, nem ideál többé, csak virág, melyet letörünk és ha meguntuk, eldobunk.

Az ifju nemzedék beleéli magát az önzés

Az irodalmi szakosztály téli működését ünnepélyes üléssel nyitotta meg, a mely ülést Csokonai Vitéz Mihálynak születési évforduló napján tartott meg. Ez ülést Vértesi Arnold, a kör elnöke, nem formális ugyan, de valóságos programbeszédrel nyitotta meg, a melyben kimutatta azokat az utakat, a melyeken s azokat a magasztos czélokot, a melyek felé szakosztályunknak és az egész körnek haladnia kell. Ugyanez ülésen felolvasa még Géresi Kálmán, a szakosztály elnöke, Debreczen multjából vett speciális érdekű történeti tanulmányát s felolvasa Komlóssy Arthur, a szépitési szakosztály elnöke, Csokonai egy költeményét, érdekes fejtegetéssel kísérve azt, a miből kitűnik, hogy lehetséges, hogy e költeményt csak a hagyomány tulajdonítja Csokonainak, valamint felolvasa Vértesi Gyula Bartók Lajosnak, egyik legelső lírikusunknak három szép költeményét.

Ez ünnepélyes felolvasó ülésen kívül még a mult 1890 év folyamán két felolvasást tartott szakosztályunk. Az 1890. évi december 4-iki felolvasó ülésen felolvastak: Vértesi Arnold egy novellát, gróf Vay Dániel egy történelmi tanulmányt s felolvasa Vértesi Gyula Szabolcska Mihálynak három szép költeményét.

A mult év utolsó felolvasó ülése december 18-án volt és pedig nem mint a rendes felolvasó-ülések, a városháza nagy tanácstermében, hanem a Szikszay-féle »Margit-fürdő«-disztermében, melynek gróf Zichy Géza személyes megjelenése és felolvasása és az adott különös jelentőséget, hogy első volt ez azon estélyek közül, melyek rendezését a Csokonai kör irodalmi szakosztálya azért határozta volt el, hogy azon városunk intelligens közönsége a felolvasások után továbbra is fesztelenül és barátságos kedveléssel együtt töltse az estét s ez által Debreczen különböző társadalmi rétegeihez tartozó összes művelt elemeit egymáshoz közelebb hozza, szorosabban összefűzze. Ez estélyen első felolvasó volt Vértesi Gyula, ki egy elbeszélést, a második Benedek János, ki három költeményt és a harmadik gróf Zichy Géza, a kitűnő költő, zenevirtuóz és zeneköltő, ki egy szellemes csevegést olvasott fel. A tetszés és hatás, a mit ez estély a felolvasásokat követő barátságos vacsorával és az azt követő táncmulatsággal együtt elért, azt lehet mondani, minden várakozást felülmúlt, mi által később is rendezendő ily estélyek tartása biztosított.

szellemi világába, hol minden csak az énen-fordul meg.

Mire tartani költséggel és fáradsággal nő, mire nevelni gyermekeket, mikor a házaselet örömeit lehet izlelni nőtlén állapotban is?

Miért szeretni, szerelmet vallani, mikor ugy is szerte foszlik az illuzió, melyet az ifju telhevült képzelete alkot magának.

Hisz gyermeket csak annak kell nevelnie, ki vagyont hagy hátra majd, hogy legyen ki osztózzék rajta.

S kinek vagyona nincs, az ne házasodjék, mert a nyomorba süllyed

Csak részben soroltuk elő a nőtlenség növekedésének okait s azt a nyomorult gondolkozás módot, mely ifjaink nagy részénél meghonosult.

Kérjük azért a szülőket, hogy tanítsák meg arra gyermekeiket, mily nehéz az élet és ne hagyják őket munka nélkül.

Utálják meg a fényűzés bájjátékait és szoktassák hozzá fiaikat és leányaikat a családi élettel.

Ily nevelés mellett nem fognak irtózni a családi életől.

Ezek szerint volt mult évben összesen, a megnyitó ünnepélyt is beleértve, 4 felolvasás, melyek közül tulajdonképen 3 bizonyos ünnepies jelleggel bírt. Felolvasatott összesen 19 mű, melyek közül prózai dolgozat volt 8 drb. és verses 11. Felolvastak összesen tizenketten.

Az irodalmi szakosztály nem elégedett meg a felolvasások és ünnepélyek rendezésével, hanem fölelevenítette a Debreczen városi színmű-pályázat ügyét, melyet remélhetőleg sikerre is fog vezetni; az irodalom pártolás terén pedig elhatározta a magyar költői irodalom új reményeként üdvözölt tagtársunk Szabolcska Mihály költeményeinek kiadását s folyamatba tette ezen vállalat előmunkálatait.

Programmunkba a színügynök lehető pártolása is föl levén véve, szoba hozatott a Csokonai kör és a városi színüggyegylet fuziója; óhajtandó volna, ha az eszme más oldalról is rokonszenvre talál, nem lehetetlen, hogy talán már a közeli jövőben a Csokonai-kör ezen a téren is az erők egyesítésének hatalmas elve által vezetve, szintén üdvös eredményeket fog felmutatni.

Ezen elv vezetete körünket, midőn az Emlékkert társulattal egyesülve, a két emlékkert és a Csokonai szobor gondozását a szépitési szakosztályra bízta. Szépitési szakosztályunk a kegyelet adóját Csokonai sirjának hü gondozása által is leróni kívánja, ama nagy uttörő szellem iránt, kinek nevéhez működése kötve van.

A szépitési szakosztály mindenben tevékenyen támogatta az irodalmi szakosztály működését s különösen kitűnt az 1890. jun. 15-én rendezett s országos jelentőségre emelkedett megnyitó ünnepély sikerének buzgó előmozdítása által. A mult évben egyébként hivatásának természetete szerint is jobbara jövendő nagy szabású feladatának szorosabb körvonalozására és hathatós előkészítésére kellett szoritkoznia. E tekintetben azonban már ez idő szerint is számba vehető jelenségek igazolják a működéséhez fűződő remények jogosultságát. A czégfeliratok magyarosítása ügyében tett indítványa az irodalmi szakosztály érdemleges intézkedését várja, míg az állandó csarnok építésének általa fölvetett eszméje egy külön szakbizottság munkája által vár megvalósulásra. Városunk végleges szabályozásának és illetőleg az általános szabályozási terv elkészítésének eszméje is a szépitési szakosztály mult évi működése alatt nyert legelőször kifejezést s az eszme azóta már megfelelő alakot nyerve a sajtóban, a társadalomban és illetékes hatóságoknál egyaránt oly kedvező fogadtatásra talált, melyek nyomán biztosan remélhetjük, hogy Debreczen igazi európai nagy várossá emelésének egyik dícsősége a Csokonai kör nevéhez fog fűződni.

Alapszabályaink szerint körünknek egyik főczélja a Csokonaira vonatkozó reliquiák összegyűjtése. E tekintetben körünk fiatalágánál fogva nem mutathat ugyan fel valami nagy eredményt, mindazon által a választmány nem mulaszthatja el, hogy köszönetét ne fejezze ki azoknak, kik már is siettek bennünket ezen czélunk elérésében támogatni. Igy köszönettel tartozunk László József urnak, ki három egykoru zenésített Csokonai dalt, s K. Nagy Sándor nagyváradi törvényszéki bíró urnak, ki a híres Rhédei-féle halotti versek egykori nyomtatott példányát volt szives körünknek adományozni, míg Szilágyi Károly t. tagtársunk a létesítendő gyűjtemény elhelyezésére egy díszes szekrényt volt szives felajánlani. A választmány czéljál tüzte ki továbbá, míhelyt a rendelkezésre álló eszközök megengedik, létesíteni a Csokonai szoba berendezését.

A kör külső működését illetőleg felemlítjük, hogy a mult évben 8 választmányi, 6 irodalmi szakosztályi és három szépitési szakosztályi és 7 külön bizottsági, összesen tehát 24 ülésen igyekeztünk a ránk bízott feladatoknak megfelelni.

A kör tagjainak száma örvendetes szaporodást mutat, míg a megalakuláskor 253 tag iratkozott be, a tagok száma mai napig 385-re szaporodott. A tagok között van 48 alapító tag.

A kör vagyoni állását illetőleg a pénztári számadások s a számvizsgáló bizottság jelentése szerint a kör bevétele 1890. április 1-től 1890. december 31-ig 1965 frt 85 kr, kiadásai 1779 frt 57 kr-ra rugtak s így a pénztári készlet 186 frt 28 kr-t tesz. Míg a mérleg 10,202 frt 47 kr. alapítványi tőkével szemben 1382 frt 19 kr saját tőkéjéből álló vagyont mutat fel, vagyis a kör kezelése alatt álló összes tehermentes vagyon 11,585 forint 60 kr-ra rug.

A munkálkodásunkról fentebb előterjesztett adatokból láthatja a t. közgyűlés, miképen törekedett a választmány a Csokonai kör céljának megvalósítását az elmúlt évben elérni és működésének e csonka időszakában kifejtett tevékenységünk legyen a tisztelt közgyűlés előtt jövőnk munkálkodásunknak is záloga. A siker azonban első sorban a művelt debreczeni társadalom kezében van. Csak annak minél magasabbra fokozódó támogatásával leszünk képesek a reánk váró nagy feladatok betöltésére s midőn a Csokonai kör mult évben kifejtett tevékenységéről az előadottakban számot adva, magunkat a t. közgyűlés jóindulatába ajánljuk, tisztelt tagtársainkat csak arra kérjük: szítsák magasra és folyton elszázzák a lelkesedés ama lángját, melylyel a Csokonai kör megalakulását fogadták és eddigi működését kísérték.

Kelt a Csokonai kör választmányának 1891. évi április 4-én tartott üléséből.

Dr. Bakonyi Samu.

főtájtár.

Vértési Arnold,

elnök.

Ujdonságok.

* **Városi közgyűlés.** Meghívás az 1891-dik évi április hó 30-ik napján csütörtökön délelőtt 10 órakor, a városháza nagytermében tartandó rendkívüli bizottsági közgyűlésre. Tárgy: Tanácsai előterjesztés: a cs. és kir. 15-ik huszárezred parancsnokságának katonai szükséges férő hely kibérlése iránti kérelmére. — Debreczen, 1891. április hó 28. — Gróf Degefeld József, főispán.

* **Jogi Hetilap** czímmel új lappal szaporodik a debreczeni sajtó. Új laptársunk, mint czime is mutatja, jogi szaklap lesz, melyre az ország második királyi táblájának székhelyén és területén a decentralisatio folytán égető szükség van. Mi a magunk részéről a legmelegebb rokonszenvvel üdvözöljük az új vállalatot, melynek élén a debreczeni ügyvédi kar egyik kitünőségének Takács Ferencnek neve teljes biztosítékot nyújt arra nézve, hogy az új szaklap a modern jogászai gondolkodás magas színvonalán fog állani s egyúttal minden gyakorlati igényt teljes mértékben ki fog elégíteni. Mint a mai nap szétküldött előzetési felhívásból értesülünk, a mutatványszám a királyi tábla működésének megkezdésével egyidejűleg fog megjelenni. Ismételt melegen ajánljuk a derék vállalatot, mely egyúttal Debreczen központi jelentőségét új téren lesz hivatva kidomborítani, az összes érdekelt körök figyelmébe.

* **A keresk. akadémia vendégei.** Ma este érkeznek meg Debreczenbe a székesfehérvári ker. akadémia tanulói, a kik hat tanár és gróf Festetics Leó tanfelügyelő kíséretében tanulmányi körutat tesznek Debreczen-Kolozsvár-N.-Várad és Budapest városokban. A debreczeni ker. akadémia tanári kara és ifjusága, Zádor Lajos és a ker. társulat választmányának több tagja fogadja őket. Este a tiszteletükre bankett lesz a Margit-fürdőben. Bankett alatt akadémiánk ének- és zenekara is be fogja magát mutatni a székesfehérvári kollegáknak. A vasutnál Zádor Lajos tartja a fogadó-beszédet.

* **Katonai szemle.** Waldstätten János báró tábornagy május 7-én Debreczenbe érkezik, s itt május 8-án és 9-én szemlét tart a közös hadseregheli csapatok felett. Innen a hadtestparancsnok Nagy-Váradra utazik.

* **Reményi hangversenye.** Világhírű hazánkia Reményi Ede, Bodó Alajos zongoraművész közreműködésével a »Bika« szaloda nagytermében május hó 3-án bucsuhangversenyt rendez, melynek műsora a következő: 1. Ábránd a Hugentak dallamai felett. Zongora kísérettel játsza Reményi Ede. 2. »Hösi magyar« átírta és előadja Reményi Ede. 3. a) Nocturne Chopin. b) Menuette Paderewski. c) Berceuse (bölcsődal) Huber Károly. d) Perpetuum mobile C. M. Weber. Előadja Bodó Alajos. 4. a) Románc Chopin. b) Barcarolle Schubert. c) Mazurka Chopin. Mindhármát átírta és előadja Reményi Ede. 5. a) »Rigoletto« ábránd b) Magyar Rapsodia Liszt. Zongorán előadja Bodó Alajos. 6. Magyar nemzeti népdalok és Repülj fecske Reményi Ede. Kezdeté fél 8 órakor. Jegyek előre válthatók Csáthy Ferencz és Társa könyv- és zeneműkereskedésében Egyháztér 344. szám alatt.

* **A Fröbel-egylet** ma d. u. 3 órakor választmányi ülést tart, melyen a közgyűlés időpontját és tárgyait beszélnek meg.

* **Katonai előléptetések.** A debreczeni tisztikarban következők léptettek elő: A cs. és kir. 39. gyalogezrednél: Scala Hugó II. oszt. kapitány I. oszt. kapitányává, Blazur József II. oszt. ezredorvos I. oszt. ezredorvossá, Monspart József hadnagy főhadnaggyá. Juraák Emil főhadnagy pedig, ki Debreczenben több évig allomásozott, II. oszt. kapitányává. A m. kir. honvéd gyalogságnál: Bolla Kálmán ezredes tábornokká, Petrovics Vazul ezredes, ezredesi illetékel, Müller Péter hadnagy főhadnaggyá. A m. kir. honvéd lovasságnál: Ambrus János főhadnagy II. oszt. századosá, Jarmy Elemér hadnagy főhadnaggyá. Király Dezső tartalékból tényleges állományu hadnaggyá léptetett elő.

* **A vasuti gépvezetők és fűtők munkaideje.** Helyes intézkedés az, melyet a francia közmunkaügyi miniszter legközelebb életbeléptetett. Elrendelte ugyanis, hogy a vasuti gépvezetők és fűtők munkaideje közbiztonsági tekintetből egy 24 órában 12 óránál több nem lehet. Nálunk is behozhatnák ezen intézkedést s akkor bizonyára nem lennének oly gyakoriak a vasuti katasztrófák, melyek nem egyszer a vasuti személyzet megterheléséből erednek!

Pénz álomban. Három diák, kik mindig sok pénzről álmodtak, fogadást tettek egymás közt, hogy melyikük tudja közülök ezen éjjel a legnagyobb vagyont megálmodni — Következő reggel előadták egymásnak álmaikat. Az első mondá: Én álomban egy egész mezőt láttam csupa varrótűből; egy ember hozzám jött és azt mondá nekem: Anyai pénzed lesz, hogy e varrótűkre neked valamennyire szükséged lesz, a kincsekkel tele zacskókat bevarrni. A második diák mondá: Én azt álmodtam, hogy a tenger csupa tonta volt és én azt felhasználtam arra, hogy pénzemet egy hosszú számsorban kiírjam. Én pedig azt álmodtam, válaszolá a harmadik, hogy ti mindketten meghaltatok és én lettem kettőtöknek egyetemes örökösévé!

* **Az orvosok Khinában.** Khinában nem tulságos nehéz dolog orvosá lenni. Nem kell egyéb hozzá, csak egy pléh czimtábla, a melyre rá legyen írva (persze khinai betűkkel):

Jan-cse-po-to Pao-cso,
az orvosi tudományok tudora.
Rendel délután 2-4.

Mikor ez megvan, a czopfos ur leül a szobájába s várja a kuncsaftot. — A régibb khinai doktorok azt állítják, hogy minden betegséget fölismernék a pulzus tapogatása által. — Harminczkétféle érverést tapogatnak ki, s mindenik más nyavalyát jelent. Az ember szervezétét nem ismerik a khinai doktorok, de nem is törődnek vele. Gyógymódjaik, hogy a beteg összes tagjait végigcsipkedik, vagy pedig furesa módon páczojják a szegény beteget. Az orvosság, a mit a doktorok rendelnek, a páciens zsebjehez van mérve. Gazdag betegek rendszerint arany- és ezüst-oldatot kapnak, a szegényeknek az olcsóbb szerek is megteszik.

* **Az öngyilkos temetése.** Baráth Balázs szakácsot, ki tegnap agyon lötte magát, a közkörházból ma d. u. temettette el a Szatmárról érkezett testvére.

* **A visszatért golya.** Jandricsek Gyula temesvári lakos a mult év nyarán egy kis golyafiat nevelt fel. Az anyagolya nem tűrt meg a fészkekben és a földre vetette le. Jandricsek a kis árvaát ápolás alá vette, s az rövid idő múlva annyira kifejlődött, hogy mikor a többi társai elvándoroltak messze, messze tengerekre jobb hazát és melegebb éghajlatot keresni, ő is utánuk repülhetett. A jószívű ápoló, mielőtt árva golyáját a nagy utra engedé, egy félkör alakban meghajlított bádoglemezt erősített hátára, úgy, hogy az a repülésben ne akadályozza. A lemezre ezen sort írta: »Árva vagyok, nevelőm: Gyula!« A golya kelepelve föl szállott és miután néhánykör körülrepülte a háznak tájékát, a légáramba veté magát és repült messze, messze tengerekre, s ki tudná megmondani hol és merre járt, ha a kis bádoglemez el nem árulná. A tavasszal visszaszállt a golya, s fáradtan szállott le Jandricsek udvarába. Az ápoló a mint kis árva golyáját meglátta, örömmel sietett ölelésére. A bádoglemezt épségben találta, sőt még egy vékony aranyzsinéggel is meg volt erősítve. A reá írott szavak is megszaporodtak. A másik sorban ez áll: »Cyprus, Don Pequirdio Alfonso.« Tehát a golya hosszú útjában elfáradott s a Cyprus szigete körül evező hajónak árboczára eshetett. A jószívű hajóskapitány nem hagyta elveszni, hanem ő is ápolta s kihagyta pihenni azt, annak fáradalmait. Arra engednek következtetni a sorok, melyek egy vihártól megdedett, erős férfi karnak szilárd vonásait árulják el. Még egy harmadik sor is van írva, gyöngéd női kéz írása: »Megpihentem az eesedi lápon, Irma!« A kis golya tehát visszatértében a szatmármezeji eesedi lápon tartott pihenőt és a sors itt is egy jó szívet küldött hozzá. Ki tudja, mily háladatos lesz még e golya nevelője iránt, mert nem lehetetlen, hogy Irma valamit sugott a golya fölébe és az majd megsugja azt Gyulának. Nem lehetetlen, mert a jószívek jutalma nem marad el.

* **Titokzatos sirhant.** Említettük, hogy a cicsogó-utcában egy frissen ástott sirhantra akadtak tegnap, melyet a rendőrségnek is bejelentettek. Azt beszéltek, hogy valami titokzatos bűnyű forogna fenn. A rendőrség felásatta a sírt, de semmit nem talált benne. Mint később kiderült, babonás öregek ásták Szent-György éjszakáján — a csizió utasítása szerint, mely azt állítja, hogy éjfékor az így ástott sír tetején megjelenik az ördög és marokkal szórja az aranyat. A félvezetett rendőrség megintette a babonás embereket.

* **Ez is igaz.** Bizonyos ur egygyű szolgájával egy falun utazott keresztül. Látoe Jancsi, mondá neki, mily jó szemeim vannak még, amott a toronyórán a négyes és ötös szám között ül egy légy. A szolga, ki nem akart urának ellentmondani: A legyet valóban én is látom, válaszolá, de a toronyt sehol sem veszem észre!

* **Sámsoni levelezőnk** írja, hogy ott tegnap választották meg községi orvossá dr. Leitner Jakabot, községi s. jegyzővé pedig Bajdor Jánost.

* **Megrázó jelenet.** A Hungária kávéházban tegnap d. u. 5 órakor egy helybéli fiatal ügyvéd ülő helyéből a földre bukott s orrán száján ömlött a vére. Azonnal ápolás alá vették s csak sokára tért magához. Az első orvosi segélyt az éppen ott levő katonai orvos nyújtotta neki. Erős szivbaja érte utól.

* **Elveszett csikó.** Egy 2 esztendő, O. K. (utóbbi betű az előbbibe beillesztve) bélyeggel ellátott kancza pejesikó a vásár hétfőjén elveszett. A megtaláló sziveskedjék a város istállójába behajtani.

* **Husárok** megállapítva, s bejelentve 1891. április 29-től május 4-ig. 44 kr. Kovács Jánosnál csapó-utca 327. sz. a. 46 kr. Racz Györgynél Csapó u. 587. sz. a. 48 kr. a mézáros társaságnál Mester-utca 3655. Csapó-u. 240 és 376, könyök-utca 574, kut u. 2323 sz. a. 50 kr. Ungvári Andrásnál piacz u. 1-ső szék, czegléd u. 55, dedő u. 125, Mester u. 1113, Tanító utca 1392, Csapó utca 3162 sz. a., Kovács Jánosnál a hentes székben. 52 kr. a mézáros társaság 18 székben, valamint a 3 izr. mézárszékben a piaczon. Debreczen, 1891. április 28.

*** A bakó kiállítása.** Berlinben Krantz Gyula, aki huzamosabb ideig a hóhérokás gyászos mesterségét űzte, megunván azt, nemrégiben korcsmát nyitott. Természetesnek tartaná mindenki, hogy a hóhérből korcsmárosná vált Krantz arra törekedik, hogy régi foglalkozása minden emlékét az emberek emlékezetéből kitörölje. De Krantz, durva izléstelenségében, másként cselekedett. Mint egyik berlini lapban olvassuk, pár nappal ezelőtt a korcsma nagytermében egy miniatűr-vesztőhelyet állított fel, amelyen a lefejezéshez szükséges eszközök láthatók: a helyet, ahol az államügyész és a törvényszéki jegyző szokott a kivégzésnél állani, fekete ponyvával bevont asztalka jelöli a feszülettel és két gyertyatartóval. A vestőhely előtt fekszik egy koporsó, míg a háttérben a bakó arc képe függ s mellette az általa kivégzettek névsora, amely 52 nevet sorol fel. E borzalmas kiállítás mellett a korcsmáros esztendőnt zongorajátékkal is törekszik vendégeit mulattatni.

*** Uj üzlet.** Kohn Henrik, városunk egyik szorgalmatos, igyekvő kereskedője, a napokban a régi piacz-utcai fűszerkereskedésének, mint fiók-üzletnek meghagyása mellett, a Rózsateren a Stahl-féle házban dusan felszerelt fűszer-, anyag- és festék-áru kereskedést nyitott. Ajánljuk őt a vásárló közönség figyelmébe.

*** A rendőrségről.** Elvesztett a Kádás-utczán egy utazó-táska, ruhákkal és irományokkal. A becsületes megtaláló a II. ker. kapitányságnál 5 frt jutalomban részesül. A II. ker. kapitányságnál 4 talált kulcs van.

A kapitány előtt:

I.

Tyuk pör.

Három cigányasszonyt fordított Bence a kapitány elé. Érdekes alak volt mindhárom. Az egyik öreg volt már nagyon s a képin annyi ráncot hordott, mint az a mesebeli boszorkánying, a másik kettő fiatalnak látszott, élénk, tüzes szemek csak úgy ragyogtak sűrű fekete szemöldökeik alól.

Mikor beléptek a kapitányi szobába, a világot sem vették ki a szájukból a kurta száru pipát, melyből hatalmas és keserű füstöt eregettek. Ugy kellett rájuk kiáltani, hogy nem szabad ám itt pipázni, hékás! Nagyon könnyedén érezték magukat odabent, talán még le is telepedtek volna a pádimentumra, úgy cigányosan, ha Bence minden hivatali tekintélyt fel nem használja az illetimti megjegyzések sziporkáiban.

- Hogy hívnak benneteket?
- En Balog Teréz vagyok, ez meg Rostás Juli, ama másik meg Rostás Sára.
- Hová valók vagytok?
- Azt nem tudjuk, instálom, hol itt, hol ott...

Most Debreczenben ütötték fel a tanya-jokat. A péterfia-utczán deltájban betekintettek egy-egy házhoz, a hol tyuk volt s az udvaron babonagyökeret szórtak el, melynek az a tulajdonsága, hogy elszédül tőle a tyuk. A 734 számú házba később visszatértek s az elszédült tyukokat felszedték, még a nyakát is kitekerték mindeniknek biztonság kedvéért — aztán el akartak vele ellilani. De Bence Istvánné gazdasszonyom megsejtette a tolvajokat s utánuk futott, megragadta őket, egyikről lehuzta a keszkenőt és addig larmázott, míg egy rendőrségitésére nem jött. A cigányasszonyok dulakodás közben a tyukokat behajigálták a házak berenáin.

— Börtönbe kerültök érte, hé!
 A remők összenéztek — baj is az! Aztán az öreg alázatosan odaszólt a kapitányhoz:
 — Csúkolom a kezét, ázst a kis bágót instálnám azs urtól.

II.

A regényolvasó suszter.

Nagy sérelem történt vele. Előfizetett valami remregényre a házaló ügynöknél, a ki még képet is ígért ráadásul. Vitte is hozzá a köklert egy darabig a regény-füzeteket, de egyszer csak elmaradt.

— Törvényes hatalomhoz fordulok most, kapitány ur, mert ez nem igazság!

— Mi annak a regénynek a czime?
 — Harcz a temetőben, vagy a megőrült ördögűző. Nagyszerűen érdekes. Aztán az a legnagyobb baj, hogy most jönne a legérdekesebb része. Ebben az utoljára kapott füzetben éppen itt a végén, tessék csak ide nézni, az van írva: »és akkor eldördült mind a két lövés.« Már most nem tudom, kit lőttek meg, az csak a másik füzetben van megírva.

Még Bence is elkacagta magát titokban, úgy sopánkodott az a regényolvasó suszter.

— Tessen ám hamarosan meginteni törvényes hatalommal azt a köklert, hogy hozza a regényemet, mert nagyon kíváncsi vagyok.

Irodalom és művészet.

Millenniumi előkészületek az akadémiában. Vári Rezső dr. a m. tud. akadémiához benyújtott emlékiratában a legrégibb magyar történelem elsőrangú kutforrásainak, Böles Leó és Biborban született Konstantin görög császárok munkáinak újból való kiadása, illetőleg az európai levéltárakban található régi kéziratok összehasonlítása és új, nemcsak a hazai, hanem az európai történetírás által is eddig sajnósan nélkülözött kiadás előkészítése tárgyában ajánlatot tett, kérve, hogy tanulmány útjában őt az akadémia anyagi segélyével támogassa. Tudvalevőleg a két császár munkái a legelső kutfők, melyek nemzetünk régi történetére világot vetnek; Leo császár a magyarok ősi hadakozásmódját örökítette meg, Konstantin pedig a nemzet legelső viszontagságait írja le. Eddigi kiadásaiak még egyfelől nagyon régiek s így feletté ritkák, másfelől tele vannak hibákkal. Az akadémia teljesen áthatva azon szükség érzetétől, hogy e nagyfontosságú kutfők új, teljesen megbízható, kritikai kiadásban lássanak napvilágot, a mivel az akadémia nemcsak a hazai, hanem az európai tudományosságának tenne szolgálatot, elhatározta, hogy hazánk ezeréves fennállásának évfordulóját a legillőbb módon úgy ünnepli meg, ha a honfoglalásra vonatkozó hazai és külföldi forrásokat a mai igényeknek megfelelő módon alkalmi kiadványban teszi közzé, melyet a maga részéről anyagi és szellemi támogatásban fog részesíteni. A Vári Rezső kérvényét pedig olyan ajánlattal terjesztette föl a vallás- és közoktatási miniszteriumhoz, hogy tekintettel a nagyfontosságú czélra és a folyamodó kiváló képességeire, őt megfelelő külföldi utazási ösztöndíjban részesítse. A napokban érkezett le a miniszter válasza, melynek értelmében e czélra 1000 frt utazási segély fog a nevezett tudós részére a jövő tanévtől kezdve folyóvá tétetni.

TÖRVÉNYSZÉK.

Híansziv asszony kebelben. Oroszországban nem régen nagy feltűnést keltett valami Gonlac Artemowskoja asszonynak a póre, melybe sok magas állású ember volt bele keverve. Mindenről volt szó ebben a pörben, a mi visszatartó dolog; csupa zsarolás, csalás stb. került szőnyegre a tárgyalás során. Az asszonyságot végre is elítélték s Szibériába deportálták, pártolói közbenjárására azonban Irkutskot jelölték ki tartózkodási helyül, a hol a főkörmányzó lakik. — Pár hónap előtt egy nevelőnő utazott Irkutskba, a kit egy gazdag kereskedő fogadott volt a gyermekei mellé. — Ez a nevelőnő, meg Gonlac Artemowskoja asszony nem sokára benső barátságra léptek s egyszer csak mind a ketten eltűntek Irkutskból. A rendőrség nyomozta őket s meg is találta a nevelőnőt, holtan egy moocsárban. Késztelennek látszott, hogy Gonlac asszonyt is baleset érte s elkezdtek keresni az ő holttestét is. A buzgó orosz rendőrök talán még most is azt a moocsarat bujnak, ha egy kiewi távirat nem tudatta volna velők, hogy Gonlac asszonyt ott elfogták. A nyomorult teremtés megölte jó barátját, hogy okmányait elrabolva, azok segítségével megszökhessek. Természetesen hazavitték Irkutskba, a hol most szökés és gyilkosság miatt kerül tvszék elé. — Gonlac Artemowskoja asszony egyébiránt gyönyörű teremtés és nagyon ösmerős a párisi társaságokban.

CSARNOK.

DOLGOZZATOK,

a mig

MÉCSÉTEK KINEM ALSZIK.

Regény a kereszténység első korszakából.

Irta: **Gróf Tolsztoj Leo.**

Fordította: **Somogyi Ede.**

(Folytatás)

NEGYEDIK FEJEZET.

— Vénünk, Cyril, erről a tárgyról beszélve, azt jegyezte meg, hogy a pogány világ emberei, a nélkül, hogy csak egy muló gondolatot is szentelnének az embertársaik iránt való szeretet kötelességének, a nélkül, hogy valaha valamit tettek volna a végből, hogy ilyen érzést neveljenek, csupán egy dologgal tördnek, azzal, hogy miként támaszthatnak saját keblükben szenvedélyes szerelmet a nő iránt és semmit se mulasztanak el a végből, hogy ezt a szenvedélyt szítsák. Ez az oka annak, hogy az ő világukban minden Heléna vagy Helénához hasonló nő sok ember szerelmét kelti föl. A versenytársak harcolnak egymással és minden izmukat megfeszítik, hogy egymást felülmulják, egészen úgy mint az állatok, melyek arra törekszenek, hogy nőstényt biztosítsanak maguknak. És házasságuk kisebb vagy nagyobb mérvben örökös harcz — az erőszaknak egy neme. Mi, a mi községünkben, nemcsak hogy sohasem gondolunk a szépség személyes gyönyörűségére, hanem gondosan kerüljük mindazokat a csábító fogásokat és művészeteket, melyek kísértésekként hatnak és melyeket a pogány világ szinte apotheoizis méltóságára emelt. Mi gondolatainkat arra a kötelességre irányítjuk, hogy szomszédunkat tiszteljük és szeressük — ebbe a fogalomba belefoglalva az összes embereket, akár felmulhatatlanul szépek, akár visszatartóan rutak. Minden lehető elkövetünk, hogy ezt az érzést növeljük és ez az oka annak, hogy nálunk a felebarátunk iránt való szeretet a szépség csabításai fölé kerekedik, meghódítja őket és elenyészteti a perpatvarnak és ellenségeskedésnek minden ürügyét, melyek forrása a nemeknek egymáshoz való viszonyában keresendő.

— A keresztény ember csak úgy köt házasságot, hogyha frige valamely nővel, kihez csak a kölesönös vonzódás köteleke fűzi, senkinek sem okoz keserűséget. Sőt Cyril annyira megy, hogy azt mondja, hogy a keresztény férfi mindaddig nem érez vonzódást valamely nő iránt, a mig nem bizonyos a felől, hogy a vele kötendő házasság senkinek se fog fájdalmat okozni.

— De hát érthető-e az ilyesmi? veté Julius közbe. Képes-e az ember megszabni, hogy mi tessék és mi ne tessék neki?

— Akkor már nem, ha szenvedélyeinek szabad folyást engedett; azonban megakadályozhatja keletkezésüket és megakaszthatja kifejlődésüket. Vedd példaul az atyának leányaihoz, az anyának fiaihoz, a fivéreknél nővéreikhez való viszonyát. Anyát, leányt vagy nővért, bármily szépek legyenek is különben, sohasem fogja személyes gyönyörűség tárgyul tekinteni fia, atya vagy fivére és így nem támadnak fel a durva állati ösztönök. Feltámadnak abban az esetben, hogyha a férfira jönne, hogy föltételezett leánya, anyja vagy nővére semmiféle rokonságban sem áll vele, azonban a kérdéses ösztön még ebben az esetben is gyenge, az agyból könnyen kiverhető lenne és a férfunak igen csekély megerőltetésbe kerülne azt megtörni vagy teljességgel elnyomni. Az ok melynél fogva a durva állati ösztön csak nagyon gyenge lenne, az, mert alapjául az atyai, gyermeki vagy testvérei szeretet szolgálta. Miért vonod kétségbe, hogy lehetséges, sőt

könnyű a férfuban tökéletesen ugyanilyen érzést támasztani valamennyi nő iránt és keresztülvinni, hogy a hitvesi szeretet is ugyan az alapon virágozzék? Valamint a fiatal ember nem engedi meg magának, hogy olyasmit, a mi neki szerelemre vall, tegyen egy fiatal leánnyal, a kire ugy tekintett mint nővére, a míg tökéletesen meg nem győződött arról, hogy ez a leány nem nővére, épugy a keresztény férfi is megtagad minden hasonló érzést bármely nő irányában, a míg meg nem győződik arról, hogy az e nő iránt való eféle szerelemmel nem okoz senkinek fájdalmat, vagy keserűséget.

— Hát ha két férfiú válik szerelmessé ugyanegy leányba?

— Ugy az egyik feláldozza szerelmét a másik boldogságáért.

— De tegyük fel, hogy maga a leány szereti egyiküket?

— Ugy az, a kit kevésbé szeret, feláldozza szerelmét a leány boldogságáért.

— Helyes; de hogyha mindkettőjüket szereti és mindegyik ragaszkodik hozzá, hogy feláldozza szerelmét, ebben az esetben egyikük se fogja őt elvenni?

— Igen esetben a vének jól meghányák-vetnék a dolgot és felszólítanak a feleket, hogy olyképen intézzék el az ügyet, hogy valamennyijükre nézve a lehető legnagyobb boldogságot eredményezze.

— De ez nem a rendes eljárás e' ellenkezik is az emberi természettel.

— Az emberi természettel! Miféle emberi természettel? Az ember azon felül, hogy állat, azt hiszem, egytial ember is és ha a nőhöz való viszony, melyet a keresztény vallás védelmébe vesz, nincsen is összhangban az ember állati természetével, de mindenesetre teljes összhangban van észszerű természetével és hogyha esztét állati természetének szolgájává teszi, ugy Isten teremtményének ranglokozatában alacsonyabbra süllyed maguknál az állatoknál; lesüllyed az erőszakig, a vérfertőzésig, a meddig egyetlen állat se süllyed. De hogyha észszerű természetét arra használja fel, hogy megfékezze állati ösztöneit, ha az utóbbiak kénytelenek amant szolgálni, akkor, de csakis akkor, eléri azt a boldogságot, a mely egyedül képes vágyait kielégíteni.

(Folyt. köv.)

Közgazdaság.

A debreczeni kereskedelmi és iparkamara jelentése.

III.

(—cs.) A kontárokéhoz hasonló károsodást idéző elő iparosaink körében a fegyenczipar, mely ma már az iparüzés igen sok ágazatába belevág s az ez uton előállított ipari cikkekkel iparosaink még csak nem is versenyezhetnek, mennyiben az állam nagyobb tartaléktökével rendelkezik s mivel a munka kevesebbe kerül, kevesebb haszonnal is megelégszik.

1882. évben egyes ipari cikkeknek a fegyenczipar által való készíthetése tárgyában megtartott szaktanácskozmány alapján kibocsátott igazságügyi miniszteri rendelet értelmében a fegyenczipar munkaejeje legfőképpen a felkészítmenyek tömegtermelésére, esetleg a hazánkban elő nem állított ezi kek készítésére szorítkozhatik; a házi ipar köréből pedig azon foglalkozási ágak művelendők, a melyek a helyi vagy legközelebbi vidék hasonló irányú munkásságának versenyt nem képeznek. A fegyenczipar versenye ellen sűrűn felhangzó panaszokból azt kell következtetni, hogy az utasítások az illetékes helyeken egyáltalában nem tartatnak meg.

Az országos vásárok rendezetlen volta szintén hozzájárul a kisiparos osztály

nyomasztó helyzetének fokozásához. A vásárlátogatás alig hozza be a kisiparosnak azt a kiadását, mit fuvarköltés czimén feláldozni kénytelen. Az iparosok közül számosan hetekig nem látják otthonukat, egyik vásárról a másikra utaznak s ha valamely vásár eredményezett is csekély hasznot, azt már a másik vásárra ráfizettek. S ez megmagyarázható onnan, hogy az egymáshoz közel eső községek vásárainak közönsége ugy szólván egy és ugyanaz és ha az egyik vásáron szükségleteit beszerezte, a másik vásártól távol tartja magát. Az iparosok a vásárvam-bérlők tulksapainak is kívannak téve, kik, hogy biztosítsák maguknak a jövedelmet, a vidéki iparosoknak a sátor helyeket egy vagy több évre bérbé kiadják, ugy, hogy ezen helyeken más iparosoknak az árusítás lehetetlenné van téve, sőt rossz idő következtében, vagy ha a vásár nem gyűlt meg, a bérlő dobszó utján önként 2 vagy 3 hétre elhalasztja a vásárt s a megjelent közönségnek el kell távoznia s fizetni a fuvarbért. Oly községektől tehát, melyeknek az országos vásárok tarthatására a kívánt feltételek nincsenek el kell távoznia s fizetni a fuvarbért. Oly községektől tehát, melyeknek az országos vásárok tarthatására a kívánt feltételek nincsenek el kell távoznia s fizetni a fuvarbért. Oly községektől tehát, melyeknek az országos vásárok tarthatására a kívánt feltételek nincsenek el kell távoznia s fizetni a fuvarbért.

Mielőtt kamaránk évi jelentésében foglalt lényegesebb panaszok és óhajok ismertetését befejeznék, egy az iparos osztályra nézve nagy fontosságú és nagy horderővel bíró tapasztalatról, illetve javaslatról kell megemlékeznünk.

Az első az, hogy az 1884. évi XVII. t. cz. 173. §-a értelmében időszakonként megvizsgálandó gyárak több helyen nem vizsgáltatnak meg, s van oly iparhatóság is, melynek területére az iparhatósági megbízottak, kik a műhely- és gyár-szemlék eszközésére kötelezve volnának, megválasztva nem lettek. Ha most már maguk az ipartörvény helyes és pontos végrehajtására hivatalos elsőfokú iparhatóságok sem felelnek meg a törvényben foglalt követelményeknek, miképen lehessen azt várni az érdekelt iparostól, hogy azon kötelezettségeknek, melyeket magára nézve különben is tehernek vél, műhelyében vagy gyárában megfeleljen?

Kötelességünknek tartjuk kijelenteni, hogy e tekintetben városunk kivettl képez.

A nagy horderővel bíró javaslat pedig az ipartestületek kötelező megalakítására vonatkozik. A már megalakított ipartestületek az azelőtt oly szétágazó iparos érdekek között rendezettebb viszonyokat hoztak létre s eddig is már számos életre való intézkedést léptettek életbe és több oly nevezetes intézményt honosítottak meg, melyeknek szellemi, erkölcsi és anyagi kihatása már is érezhető kedvező befolyást gyakorol az iparos osztálynak azelőtt oly zilált és szétágazó viszonyaiban. A térsulati vagyona való indokolatlan feltékenység- s kiesinykedésekkel szemben az ipartestület megalakításának kötelezettsége minden törvényhatósági joggal felruházott s rendezett tanácsu városra nézve kiterjesztendő volna.

Közbányai sertésüzlet

A sertéskereskedelmi csarnok jelentése. április 27.

a) Hizott sertés árak: I. Magyar első rendű: 1) Óreg nehéz (páronként 300—400 klgron felüli sulyban) 44.—45.—. Óreg közép (páronként 300—400 klgron felüli sulyban) —. —. 3. Fialat nehéz (páronként 320 klgron felüli sulyban) 46.—47.— 4. Fialat közép (páronként 251—320 klgr, sulyban) 46.—47.— 5. Fialat könnyű (páronként 250 klgrig terjedő sulyban) 47.—48.— II. Magyar szedett: 6. Nehéz (páronként 280 klgron felüli sulyban) —.—.— 7. Közép (páronként

220—280 klgr, sulyban) 46.—46.50 8. Könnyű (páronként 220 klgrig terjedő sulyban) 46.—48.— III. Szorbai: 9. Nehéz (páronként 260 klgron felüli sulyban) 45.50—46.— 10. Közép (páronként 220—260 klgr, sulyban) 45.50—46.— 11. Könnyű (páronként 220 klgrig terjedő sulyban) 45.—46.— Sertés létszám: április 24. napján volt készlet 127.510 darab. A hizott sertés üzletirányzata: Könnyű áru keresett. Hizalni való sertés —.—.—, malacz (4—11 hónapos korban) felhajtattott —.— drb.

Budapesti gabonatözsde. Április 28-án. Buza tavaszra 9.73 pénz, 9.75 áru, máj.—jun. 9.63 pénz, 9.65 áru, őszre 9.21 pénz 9.23 áru. — Tengeri (új) 1891. máj.—jun. 6.84 pénz, 6.86 áru. Zab tavaszra 7.50 pénz, 7.55 áru, őszre 6.30 pénz, 6.32 áru. Káposztarepeze aug.—szept. 17.20 pénz, 17.25 áru.

Felelős szerkesztő: **Kósa Barna.**
Kiadók: **Szinay Gyula** főszerkesztő,
Dr. Bakonyi Samu főmunkatárs.

Kardos László

czegléd-utca

tavaszi idényre.

Megérkeztek a már több éven át kipróbált és nem csak nevöknek megfelelő

egészségvédő

de tartósságuk által rendkívül **gazdaságos**-nak elismert

I. Jáeger úti utcazi öltönyök.

Továbbá megjötték a legszebb mintázatu és teljes jó mosatu női ruha-szövetek ugymint: **ZEFIREK, ANGOLVÁSZNYAK** és az annyira kedvelté vált **SZERB VÁSZNAK** 179. minden színben. 9

Szabó Lajos fiai

CZÉGNÉL

ujjonnan raktárra érkeztek:

NŐI RUHASZÖVETEK

hozzávaló legújabb díszek.

FEKETE DIVATKELMÉK.

SZINES MOSÓ SELYEM RUHÁK.

Francia gyapju Voile-ok.

Cretonok, Indish, foulard

puha, jó minőségű, métere 22 krtól.

Valódi francia és cosmanosi Batist

a legutóbbi divatu minták, mint a selyem métere 42 krtól 60 klgr.

Zephirek és Atlas Satin.

Napernyők.

A mult nyárról kimaradt ruhaszövetek és mosó Cretonok tetemesen leszállított árban. 207 33.

Hirdetés.
A lakásváltoztatások
 közeledtével ajánljuk
 igen jutányos árakhoz nagyválasztéku raktárunkat
SZÖNYEG, FÜGGÖNY,
 ág- és asztalterítőkben.
 VATTÁS és NYÁRI PAPANOKBAN
Szabó Lajos fiai

Debreczen, Rózsatér. 202-9

Rickl József Zelmos
 DEBRECZEN.

Ajánl friss töltésű ásványvizeket u.
 m. Bkszádi, Barifai, Czigelai, Csizi jod,
 Emsi Franzensbadi, **Gieshübl**, Gleich-
 bergi, Halli jod, Ivandai, Karlsbadi, Kis-
 sigeni, Rákóczy, Koritniczai, Krondorfi,
 Lipiki jod, Margit forrás, Marienbadi,
Mohai Ágnes és Stefánia forrás,
 Paradi, Püllnai, Preßburi, Pyrmouthi
 aczél, **Screbenai** (Bosnia), Guber forrás,
Levico és Roncognoi arsen és vastartal-
 muak, Rohitschi, Selters, Salvator, Said-
 schitzi, Szolyvai, Szulini és Budai keserű
 vizeket.

Továbbá:

Lenkenze, olajban mindenféle
 tört festékeket és mindennemű
 104 **fűszerárukat**

a legjutányosabb árakon. 22.

JUNKER és GAERTNER
 Budapest, IV. váczi-utca 21.
 Az 1890. évi bécsi gazdasági és erdés-
 zeti kiállításon a nagy ezüst
 éremmel kitüntetve.
 Szállít:
 szállítható és állandó mezei és er-
 dészeti vasutakat. Erdészeti kocsik
 hosszú fa és tűzfaszállítására. Bil-
 lentő kocsik föld, homok és kavics
 szállításra legújabb szerkezettel.
 Palya berendezések kívánatra
 általunk eszközöltetnek és üzemre
 keszen átadatnak. 87 20-7

SCHLICK-féle vasöntöde és gépgyár
 részvénytársaság
BUDAPESTEN.

Gyár és irodák: VI. külső Váczi-ut 1696/99. | Városi iroda és raktár: VI., Podmaniczky-utca 14.

Ajánl a kitűnő és szilárd szerkezetű gőz- és járgány cséplőkészülékeit és számos első díjakkal kitüntetett szabad. SCHLICK-féle 2 és 3 vasu ekéit és szabadalm. mélyítő-ekéit, eredeti SCHLICK- és VIDATS-féle egyvasu ekéit, — talajmivelő eszkö-zeit, boronáit és rögtörő hengereit, valamint

Schlick-féle szab. „Haladás” sorbavetőgepeit.

Készletben vannak továbbá: gabonatisztító rosták (BAKER és VIDATS rendszer), takarmánykészítő gépek, fengeri morzsolók és darálók, szabad. Jokay-féle »Hungaria» daráló-gépek erőhajtásra, örlőmalmok és olajmalomberendezések. Eredeti amerikai kévekötő és marok-rako arató-gépek és fűkaszó-gépek, szállítható mezei vasutak stb.

88 Előnyös fizetési feltételek. 24-9
Legjutányosabb árak. Árjegyzékek kívánatra ingyen s bérn.
 DEBRECZENBEN minta raktár **TRNKA FERENCZ** urnál.

Légen szárított természetes istálló-trágya
 darabokban vagy zuzott állapotban
NEUMANN TESTVÉREK aradi özégtől
 50 %-nál több szerves anyaggal.

Viz	8 %	Összes vilsav (phosphorsav) mennyiség	3.16 %
Szerves alkatrészek	85 "	Szerves légeny (Organ. Stickstoff)	2.90 "
Hamu	57 "	Káli	1.45 "
Vizben oldható vilsav	1.28 "	Vilsavas (phosphorsavas) káli	2.46 "

Ára: 100 métermázsánként 160 forint az aradi vasut-állomásra szállítva, zuzott állapotban 200 forint.
 Kizárólagos képviselő Magyarországon, Horvátországon és Slavonina részére

Szavost Alphonsnál
 V. ARANY JÁNOS-U, 11, BUDAPESTEN V. ARANY JÁNOS-U, 11.
 185. hol minden felvilágosítás készséggel megadatik. 6-6.

A „DEBRECEZEN” NYOMDA RÉSZV. TÁRSASÁG.

NYOMDÁJA

(Nagy-uj utca 1702. sz. Konrád-házban)

teljes új berendezéssel,

elvállal mindenemii nyomtatványokat, u. m. folyóiratok, számlák, körlevelek, gyászjelentések, béli- és lakadalmi meghívókat és tánczrendeket,

kereskedelmi-, ügyvédi- és községi nyomtatványokat stb.

a legizlésebb kivitelben és jutányos árak mellett.

Vidéki megrendelések **Erdélyi István** nyomdai művezető nevére czimzendők.

Új vállalatunkat, hol északkeleti Magyarország legrégebbi és legelrejeztebb politikai napilapja a

„DEBRECEZEN”

és a szintén elterjedt »**DEBRECEZENI HIRADÓ**« is nyomatik, ajánljuk a helybeli és vidéki közönség szives partfogásába. — **Hirdetések** mindkét lapban a legjutányosabb árakon közölhetnek.

Bírósági nyomtatványok készletben vannak.